

Högintressant läsning om insulinresistens

Gerald M Reaven, Ami Laws, eds. **Insulin resistance. The metabolic syndrome X.** 374 sidor. Totowa, New Jersey: Humana Press, 1999. Pris \$145.00. ISBN 0-896-03588-3.

Recensent: Sven-Erik Fagerberg, docent, tidigare klinikchef vid medicinska kliniken, Regionsjukhuset, Örebro.

|| Trots det något krångliga namnet, Det metabola syndromet, vågar jag påstå att det fått en stor genomslagskraft inom vårdsektorn. Även bland lekmän som diskuterar sin kulmage kan man höra den här benämningen. Hos de flesta finns säkert inga större kunskaper i ämnet, men det är ändå en intressant iakttagelse.

I och med introduktionen av insulin mot diabetes ansåg man att detta komplicerade syndrom var en enkel sjukdom beroende på insulinbrist. Emellertid kunde Himsworth visa (1936) att det fanns åtminstone två olika typer av diabetes, en insulinkänslig och en insulinresistent. Denna separation av patienter med hyperglukemi i två olika syndrom ledde fram till vad som senare kallades typ 1- och typ 2-diabetes. Vidare forskning har klarlagt att insulinresistens inte bara har betydelse när det gäller etiologin till typ 2-diabetes. Det har visats att insulinresistens med kompensatorisk hyperinsulinemi är vanligt förekommande i populationen och att den ökar risken för utveckling av en rad av våra vanligaste folksjukdomar. Syndrom X, insulinresistenssyndromet och metabola syndromet är de benämningar som använts på detta komplexa sjukdomsbegrepp.

Mängder av kunskap

Det metabola syndromet är en term som många inom sjukvården kanske litet lätt-sinnigt svänger sig med. Nu finns tillfälle att fördjupa sig i ämnet i Reavens bok. Den är inte lättläst och vissa avsnitt riktar sig till högspecialiserade forskare. Emellertid kan kardiologer, endokrinologer och internister finna

mängder av kunskaper i bokens olika avsnitt. I den första tredjedelen redogörs för hur genetiska, etniska och miljöfaktorer samt livsstil bidrar till variabiliteten av insulinets verkan i populationen. I den andra delen avhandlas metabola syndromets patogenes. I olika avsnitt beskrivs insulinets effekt via sin receptor på skelettmuskulatur, lever, fettvävnad och endotel. I den tredje sektionen diskuteras kliniska syndrom hos personer med insulinresistens i kapitel om lipidrubbingar, hypertoni, mikroalbuminuri och koronarkärlssjukdom. Två svenskar, Björn Eliasson och Ulf Smith, medverkar med ett intressant avsnitt om hur rökning kan leda till insulinresistens och risk för kardiovaskulär sjukdom. Ferrannini och Baron skriver utgående från egna forskningsdata om sambandet mellan insulinresistens, hypertoni och endotel dysfunktion – högintressant läsning. För alla dem som i sin vardag sysslar med våra folksjukdomar obesitas, hypertoni, diabetes mellitus och koronarkärlssjukdom är de välskrivna kapitlen i del tre lämpliga att då och då fördjupa sig i.

Ingen större överlappning mellan de olika kapitlen förekommer och varje avsnitt kan läsas separat. Författarna försöker med stöd av befintliga studier lägga fram fakta som både motsäger och talar för insulinresistensens roll i patogenesen till de kliniska manifestationerna vid insulinresistenssyndromet.

För alla engagerade i folksjukdomar

Att Reaven är en av redaktörerna för boken är betryggande. Han är en banbrytare inom det här området både forskningsmässigt och för sin förmåga att föra ut sina och andras resultat. Hans namn är ett incitament för oss som på något sätt är engagerade i våra stora folksjukdomar att både läsa och äga den här bok.

Basal og klinisk radiologi

Poul Erik Andersen. **Basal og klinisk radiologi – thorax.** 127 sidor. Köpenhamn: FADLs Forlag, 2000. ISBN 87-7749-304-4.

Recensent: Peter Aspelin, professor, enheten för radiologi, Huddinge Universitetssjukhus, Stockholm.

|| Boken som är skriven på danska, är den första av sex böcker som är tänkta att omfatta hela kroppen. Boken är uppbyggd så att läsaren själv skall analysera

innehållet i röntgenbilden med ledning av en enkel anamnes och genom tolkning av konventionella röntgenbilder av torax. Endast i undantagsfall finns också datortomografibilder.

Boken inleds med ett par kapitel som kortfattat beskriver teknikerna på vilka man kan avbilda torax, därefter visas hur den normala toraxbilden ser ut och hur olika sjukdomar kan te sig på röntgen. Större delen av boken är uppbyggd med frågor och svar, i huvudsak inriktade på patientens symtom, t ex smärta, hosta, dyspné, trauma, men även frågeställningar om tumör och hjärtsjukdom förekommer. Frågeställningarna är basala, och bildmaterialet är förhållandevis representativt, men av förklarliga skäl är bildkvaliteten sådan att det inte finns utrymme för findiagnostik utan mera identifiering av grövre patologiska förändringar. Boken vänder sig därför i första hand till medicine studerande, yngre läkare och läkare i andra discipliner än radiologi. Som sådan har boken självklart ett visst värde. För en svensk är möjligen den danska texten inte helt lätt att förstå. I den engelskspråkiga litteraturen finns ett flertal böcker med liknande »quiz«-upplägg som både är mer omfattande och har ett bättre bildmaterial.

Boken är dock välskriven och innehåller en medicinskt sett värdefull och korrekt information. Det betyder att den tjänar sitt syfte för avsedd målgrupp, under förutsättning att man lättare läser danska än engelska. Vill man få en snabb översikt över de vanligaste frågeställningarna inom framför allt lungröntgendiagnostik får man det ganska lätt med hjälp av denna bok.

Möjligen kan man undra över att omslaget visar en tredimensionell virtuell bild av trakea medan boken mestadels tillägnas konventionell lungröntgendiagnostik och exempelvis ultraljud och magnetkameradiagnostik helt saknas.

Lidandet en del av meningen med livet

Karin Sveen. **Det kultiverade lidandet. En bok om kropp och samhälle.** 131 sidor. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 2000. ISBN 91-7173-142-3. Översättning: Olle Hellström.

Recensent: Ulla Söderström, allmänläkare, Umeå.

|| Den norska författaren Karin Sveen har sedan mitten av 1970-talet publicerat ett